

Návrh reformy bakalářského studia biologie na PŘF JU

J. Zrzavý

(29.11.2022)

Návrh reaguje na „děkanský návrh“ reformy bakalářského studia z jara 2021 a následující diskuse na katedrách. Protože děkanský návrh dosud nevešel ve všeobecnou známost a protože se průběžně mění (nikoli v tom důležitém, viz body C-F), není tu uvedena původně plánovaná srovnávací tabulka. Zde nutno odkázat na následující diskusi.

Obecná charakteristika návrhu

(A) Návrh umožňuje aktivizovat práci se studenty na úkor frontální výuky a omezit překryvy mezi předměty tam, kde jsou vnímány jako kontraproduktivní (velmi často jsou „překryvy“ užitečné, protože umožňují podívat se jednu problematiku z více stran). Diskuse ukázala, že za zásadní je obecně považována současná absence většího množství seminářových kurzů zaměřených na práci s informacemi, psaní esejů, prezentace apod., ale návrh umožňuje a podporuje i zavádění „aktivizačních“ předmětů jiného typu (laboratoře, počítače, terén).

(B) Semestrální struktura studia se nemění, což umožňuje bezproblémovou prostupnost mezi obory, fakultami a školami. Reformu studia (formálně jde o zavádění nových kurzů, respektive o výměnu kurzu za kurz, obvykle beze změny garanta) bude možno jednoduše implementovat v rámci akreditace Bc Biologie v roce 2024.

(C) Stávající předměty v první fázi zůstávají beze změny a jejich budoucnost (spojování, rušení, zavádění nových, změny rozsahu, přesuny mezi semestry) bude řešena individuálně a na úrovni akademických pracovníků a kateder, nikoliv děkanátu.

(D) V tomto návrhu není celé bakalářské studium ani celý první ročník studia obětován pro minimalistickou verzi „biologie v plné šíři“, kterou by bylo třeba doplnit o plné verze stejných předmětů v dalších semestrech (nebo v magisterském studiu). Rozsah povinných a povinně volitelných předmětů je otázkou další diskuse, v první fázi zůstává beze změny.

(E) V případě, že je rozumné učit několik stávajících předmětů v jednom bloku, návrh umožňuje jejich **dobrovolné** sloučení do „modulu“, který bude zapisován i uzavírán jako celek. Moduly mohou vznikat z existujících kurzů (preferovaně přes hranice tradičního vymezení biologických oborů, tj. radši např. Zoologie obratlovců + Fyziologie živočichů než Zoologie obratlovců + Zoologie bezobratlých) nebo z kurzů nově připravených. Kurzy uvnitř modulu musí zhruba odpovídat stejné úrovni studentů (tj. nikoliv zároveň základní + pokročilý kurz na totéž téma). O tom, který z mnoha možných vztahů mezi biologickými disciplinami bude zvolen pro vytvoření modulu, rozhodnou primárně příslušní vyučující/katedry – návrhy modulů budou předloženy široké celofakultní diskusi, protože se může ukázat, že některý ze současných předmětů vystupuje v mnoha různých kontextech („chtějí ho všichni“, ale každý z jiného důvodu), a jeho zařazení do navrhovaného modulu tudíž není vhodné („potřebujeme předmět X, ale ne modul X+Y“).

(F) Nový systém studia může být bez problémů zaváděn postupně, v žádném okamžiku nevzniknou duplicity (např. „nový systém v prvním ročníku a starý systém v následujících ročnících“, „nový systém v jednom programu, starý v ostatních programech“).

(G) Základní orientaci v bakalářském studiu umožňují studentům vstupní požadavky navazujících magisterských programů/kateder, jejichž zveřejnění je třeba věnovat více pozornosti. V případě palčivě pocíťované potřeby lze uvažovat o zavedení tutoriálního systému („ročníkový učitel“).

(H) Systém je nutno nastavit tak, aby moduly studenty neodrazovaly, ale pokud možno lákaly (zisk kreditů). Fakulta může vyhlásit minimální počet nabízených modulů pro jednotlivé semestry.

Návrh

1. Jsou zavedeny povinně volitelné semináře v rozsahu 0/2 hod. (alternativně jako součást přednášky, tj. např. 3/2 hod.). Student si musí v každém semestru (kromě 1. a 6. semestru) zapsat aspoň jeden seminář, celkem v průběhu bakalářského studia nejméně 4 (tj. celkově 0/8+ hod.). Fakulta je povinna nabízet vždy nejméně dvojnásobek nezbytného počtu seminářů, aby byla zajištěna dostatečná volitelnost, tedy nejméně 4 v zimním a 4 v letním semestru. Fakulta musí zaručit, že celková nabídka seminářů zhruba pokrývá celou biologii v rozsahu povinných a povinně volitelných kurzů současného bakalářského studia.

2. Studium v prvním semestru bakalářského studia je pevně určeno, zaměřeno na soft-skills (cca 30 % výuky v 1. semestru: čtení, psaní, WoS, ppt apod. – základy, aktivní praktická výuka začne od 2. semestru v seminářích), na základní orientaci v biologii, částečně i na orientaci ve struktuře PŘF JU a nabízených modulů (tj. „katedrový seminář“). Součástí prvního semestru by měly být také maximálně atraktivní („reklamní“) biologické kurzy (pokud je fakulta schopna je zajistit). **K úvaze** je zcela alternativní uspořádání prvního semestru ve stylu „Týden se současnou biologii“ nebo „Molbib“, ovšem s nezbytnými úpravami vzhledem k počtu studentů, nebo přednášky typu „Co nového v biologii“ apod.

3. Garant magisterského programu vyhlásí, které kurzy jsou nezbytné pro vstup do magisterského programu či jeho specializace; tyto kurzy lze výjimečně absolvovat až v magisterském studiu. Kurzy mohou výjimečně požadovat předchozí nebo souběžné absolvování jiného kurzu („prerekvizity“). Fakulta může zavést systém poradců („ročníkových učitelů“) pro bakalářské studium (alternativně pouze pro 1. ročník); poradce jmenuje děkan fakulty.

4. Výuka v bakalářském stupni studia může být/bude částečně nabízena ve modulech, které si student zapisuje jako celek. Rozsah modulu je přibližně 2 přednášky, 1-2 praktická cvičení (laboratorní, determinační, počítačová, terénní...), 1 seminář (0/2; viz bod 1) zaměřený na aktivní práci s literaturou a prezentaci výsledků (celkem přibližně 5/5 hod. týdně pro studenta; počet hodin pro fakulní rozvrh závisí na počtu paralelek seminářů apod., tedy na počtu zapsaných studentů). Tyto moduly mohou vznikat z existujících kurzů nebo z kurzů nově připravených. Kurzy uvnitř modulu musí zhruba odpovídat stejné úrovni studentů (tj. nikoliv základní + pokročilý kurz na totéž téma). Modul se uzavírá jednou závěrečnou zkouškou, která obvykle zahrnuje i seminární práci. Modul má garanta, který odpovídá za koordinaci výuky v rámci modulu a za organizaci závěrečné zkoušky. Detaily (počet předmětů, zkoušek, rozvrhových hodin a kreditů ve vztahu ke STAGu apod.) bude třeba

doplnit (mohou být v podstatné míře variabilní). Z logistických důvodů by spojení stávajících předmětů do modulů a jejich doplnění o nově zaváděné semináře apod. mělo být kompenzováno částečným zmenšením původních předmětů (eliminací překryvů).

Harmonogram

1. letní semestr 2023 – diskuse o obecné organizaci systému, schválení základních pravidel (+ analýza zájmu o stávající kurzy mezi bakalářskými studenty za posledních 5 letech), jmenování garanta bakalářského programu Biologie pro nastávající akreditaci, zjištění potřeby změn Studijního a zkušebního řádu

2. zimní semestr 2023 – návrh a diskuse modulárního systému, diskuse pojetí 1. semestru

3. letní semestru 2024 – přijetí modulárního systému, doladění detailů (kredity, STAG, jmenování garantů, eventuálně jmenování ročníkových učitelů), schválení definitivní podoby 1. semestru, eventuálně návrh změn Studijního a zkušebního řádu

4. zimní semestr 2024 – nová akreditace bakalářského programu Biologie (musí být do 24. 12. 2024, záleží na harmonogramu zasedání RpVH JU, ale bude rozumné vykonat první kroky už během LS 2024)

Poznámka: Toto je maximalistická varianta – pokud se podaří přípravu zkrátit, lze si představit, že studenti přijímaní do akademického roku 2024/2025 už budou absolvovat 1. semestr podle nového pojetí. Nabíhání systému v dalších semestrech bude postupné, tj. není třeba čekat až na finální implementaci (nutno zohlednit v akreditačních materiálech).